

Actief Burgerschap en Sociale Integratie

**OBS Brinkschool
Haren**

Naam school	<i>OBS Brinkschool</i>
Brinnummer	<i>13AL</i>
Adres	<i>Oude Brinkweg 95</i>
Postcode	<i>9751 RL Haren</i>
Telefoon	<i>050-5347524</i>
E-mail	<i>directie.obsbrinkschool@stichtingbaasis.nl</i>
Website	<i>www.obsbrinkschoolharen.nl</i>
Directeur	<i>Bert Boers</i>

Actief burgerschap en sociale integratie

Eind 2005 is een (onderwijs)wet aangenomen die scholen vraagt aandacht te besteden aan “actief burgerschap en sociale integratie”. Op 1 februari 2006 is deze wet in werking getreden. Voor scholen betekent dit dat zij vanaf die datum verplicht zijn om in het onderwijs aandacht te besteden aan actief burgerschap en sociale integratie.

1. Wat is actief burgerschap en sociale integratie

Onder actief burgerschap verstaat de minister van Onderwijs “de bereidheid en het vermogen van personen en groepen, om deel uit te maken van een gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren”. De invoering hiervan op de basisschool zou er volgens de minister voor moeten zorgen dat de leerlingen voorbereid worden op deelname aan de pluriforme samenleving.

Actief burgerschap is het kunnen en willen participeren in de samenleving. Bij burgerschap gaat het expliciet om het doen. Een actieve burger heeft de bereidheid en het vermogen deel uit te maken van een gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren.

Bij burgerschap gaat het om diversiteit, acceptatie en tolerantie. Over wat het betekent om een goede burger te zijn, zullen de meningen verschillen. Ook de dialoog daarover hoort bij burgerschap.

Burgerschap is dus ook reflectie op het eigen handelen, elkaar met respect tegemoet treden en een (kleine) bijdrage leveren aan de zorg voor je omgeving.

Wat is de rol van de school hierbij?

De ontwikkelingen in de maatschappij, zoals toenemende individualisering en een pluriformer wordende samenleving, vragen dat scholen actief burgerschap en sociale integratie bevorderen. Daarnaast maakt de school het mogelijk dat elke leerling kennis heeft van de verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten. Burgerschapsvorming wordt niet gezien als een apart vak, maar als een vanzelfsprekend onderdeel in het onderwijs. We denken dat de school het beste resultaat bereikt als burgerschap verweven raakt met het handelen van zowel de leerkracht als de leerlingen.

2. Toezicht

De overheid geeft wel de kaders aan, maar laat de invulling bij de school. Wel zijn de opbrengsten van het onderwijs belangrijk. Zo lang goede criteria voor het vaststellen daarvan ontbreken, beoordeelt de inspectie het aanbod van de school en de manier waarop de school het resultaat daarvan evalueert. Deze beoordeling omvat verschillende elementen:

Indicator 1.8: Kwaliteitszorg burgerschap en integratie

De school draagt zorg voor de kwaliteit van het onderwijs gericht op bevordering van sociale integratie en actief burgerschap, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.

Toelichting: Voor wat betreft de zorg voor de kwaliteit van het onderwijs stelt de inspectie vast of scholen voldoen aan de verplichting om in schoolplan en schoolgids de visie te verantwoorden en de wijze waarop de school aan deze opdracht invulling geeft. Ook is van belang dat de school inzicht heeft in de resultaten van het onderwijs, en het aanbod afstemt op specifieke omstandigheden in en rond de school die van belang zijn voor integratie en burgerschap of deze onder druk kunnen zetten.

Indicator 3.9: Aanbod burgerschap en integratie

De school heeft een aanbod gericht op bevordering van sociale integratie en actief burgerschap, met inbegrip van het overdragen van kennis over en kennismaking met de diversiteit van de samenleving.

Toelichting: Voor wat betreft het onderwijsaanbod stelt de inspectie vast of het aanbod van de school kan gelden als invulling van de opdracht om bij te dragen aan het aanbrenge van competenties van leerlingen die actief burgerschap en sociale integratie bevorderen, er mede op gericht is dat leerlingen kennis hebben van en kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten

en er mede van uitgaat dat leerlingen opgroeien in een pluriforme samenleving. Tevens dient het aanbod invulling te geven aan de in dit verband relevante kerndoelen.

In de (nieuwe) kerndoelen komt het begrip burgerschap een aantal keren terug m.n. in het domein “Oriëntatie op jezelf en de wereld”. De specifieke kerndoelen zijn:

34. De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.
35. De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.
36. De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.
37. De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarde en normen.
38. De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van mensen.
39. De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu

3. Domeinen

Centraal bij actief burgerschap en sociale integratie staat het actief meedoen aan de samenleving, een deel van die samenleving te willen zijn en er een positieve bijdrage aan te leveren. Obs Brinkschool heeft drie domeinen van burgerschap uitgewerkt, die samen de kern van burgerschap vormen:

1. **Democratie:** een manier om verschillende opvattingen en belangen bij elkaar te brengen en op vreedzame wijze tot oplossingen te laten komen.
2. **Participatie:** het tonen van verantwoordelijkheid voor de eigen leefomgeving door er een bijdrage aan te leveren.
3. **Identiteit:** het eigen waardesysteem van waaruit iemand handelt in de publieke ruimte, zoals de school: wat is belangrijk genoeg om energie in te steken, welke idealen heeft iemand?
Deze burgerschapsdomeinen sluiten aan op het toezichtkader van de inspectie.

De school als oefenplaats

De school is een oefenplaats voor goed burgerschap. In de klas, op het schoolplein, in de gangen krijgt de leerling te maken met processen, gedragingen en gebeurtenissen die ook voorkomen in de ‘echte’ samenleving. Op school wordt de leerling gestimuleerd voor zijn mening uit te komen en respect te hebben voor mensen die anders zijn. Hij kan zijn sociale competenties verder ontwikkelen, wordt zich bewust van zijn sociale rechten en plichten en kan meedenken en meebeslissen. De school is voor de leerling een venster op de samenleving.

Uitvoering van de drie domeinen

De aan actief burgerschap en sociale integratie ontleende inhouden moeten geordend worden. Die ordening moet niet alleen rekening houden met de ontwikkeling van leerlingen en de ervaringen die ze hebben opgedaan, maar ook met de (kern)doelen.

Het onderstaande model komt aan die eisen tegemoet. Verticaal onderscheidt het model onderwijsinhouden en activiteiten. De onderwijsinhouden zijn onderverdeeld in kennis, vaardigheden en houdingen. De activiteiten zijn onderverdeeld in binnen-en buitenschools.

Domein Democratie			
Kennis en inzicht	Vaardigheden	Houdingen	Activiteiten
<ul style="list-style-type: none"> - Democratie en republiek, monarchie en dictatuur - Ontstaansgeschiedenis van Nederland als soeverein land - Europese Unie - Verenigde Naties - Wetten - Politieke partijen - Machtsmisbruik, onderdrukking, recht en onrecht - Rechtspraak - (Kind)rechten 	<ul style="list-style-type: none"> - Deelname aan kringactiviteiten - Afspraken en regels (samen) maken - Samen problemen oplossen - Samen besluiten (leren) nemen - Kritische vragen kunnen stellen bij maatschappelijke ontwikkelingen - Informatie beoordelen - Eigen standpunt toelichten en verdedigen in discussie 	<ul style="list-style-type: none"> - Leerlingen plaatsen in wisselende, gemengde groepjes - Eigen rol vervullen bij groepswerk - Leren omgaan met verschillen - Leren omgaan met winnen en verliezen 	<p><i>In school:</i></p> <p>Spreekbeurten Lessen AK en GS, Kanjerttraining Bijv. Aandacht voor 4 en 5 mei, thema “Vrijheid”, Prinsjesdag, verkiezingen.</p> <p>Leerlingenraad, vertegenwoordigd door 6 lln uit gr. 6,7 en 8. Haalt info uit de groepen, vergadert 1x per 3 weken.</p> <p>- <u>School tv</u> gr. 1/2; Koekeloere gr. 3/4 ; Huisje Boompje Beestje gr. 5/6; Nieuws uit de Natuur gr. 7/8; Schooltv-weekjournaal</p> <p>Vanaf gr. 3 Jeugdjournaal ochtenduitzendingen</p> <p>Vanaf gr. 4 Nieuwsbegrip met thema's uit actualiteit.</p> <p>School- en klassenregels Sportactiviteiten</p> <p><i>Buiten school:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lezen krant/ Jeugdjournaal - Rolverdeling in teamsport

Domein Participatie			
Kennis en inzicht	Vaardigheden	Houdingen	Activiteiten
<ul style="list-style-type: none"> - Rollen in vergaderingen: voorzitter, secretaris en penningmeester - Samenleving: gemeente, stad en regio - Ongelijkheid en discriminatie 	<ul style="list-style-type: none"> - Inzet voor goede doelen - Gegeven verantwoordelijkheden in de klas kunnen dragen - Initiëren en/of organiseren van school- of klassenactiviteiten - Besluiten over klassenaangelegenheden - Initiatieven nemen m.b.t. acties 	<ul style="list-style-type: none"> - Verantwoordelijkheid buitenschools (buurt, milieu, stad) - Betrokkenheid bij de school - Attent zijn voor klasgenoten 	<p><i>In school:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kinderpostzegels - Klassenhulp-klassendienst - Samenwerkend leren (hulp aan elkaar in de klas) - Geld inzamelen/ actie ondernemen voor een goed doel - Inhaken op actuele zaken (Nieuwbegrip, Jeugdjournaal) - Deelname aan nationale (feest) dagen - Sporttoernooien <p><i>Buitenschools:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - De schoolomgeving/buurt netjes houden - Verenigingsleven - Meedoen aan incidentele acties Wandelen voor water - Zakgeld (omgaan met geld) - Incidenteel helpen van burens of familie

Domein Identiteit			
Kennis en inzicht	Vaardigheden	Houdingen	Activiteiten
<ul style="list-style-type: none"> - Kennis van diverse geloofsovertuigingen - Godsdienstvrijheid - Geestelijke stromingen - Multiculturele samenleving - Symboliek en rituelen - Vooroordelen - Jongerencultuur 	<ul style="list-style-type: none"> - Stereotypen herkennen - Kunnen omgaan met vrijheden en beperkingen -Zelf onderscheid maken tussen goed en slecht en dit vergelijken met wat gangbaar is in de samenleving - Herkennen van discriminatie - Omgaan met uitsluiting 	<ul style="list-style-type: none"> - Waarderen van verschillen - Kunnen omgaan met verschillen - Respect - Kunnen en willen samenwerken met verschillende kinderen 	<p><i>In school:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Gezamenlijke feesten vieren - Buitenschoolse instanties bezoeken (thema, project bijv. bezoek aan synagoge, moskee) -Feesten v ieren met religieuze achtergronden (Kerst-Pasen) - Humanistisch vormingsonderwijs. Godsdienstonderwijs in gr. 7 en 8. -Kanjerttraining; wat is goed voor mezelf en voor de ander? <p><i>Buitenschools:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Bezoeken van bijzondere plaatsen in de stad of directe omgeving. - Bezoeken van culturele activiteiten.

Resultaten en borging

	Resultaten	Borging
Kennis en inzicht	- Worden indien mogelijk vastgelegd in de methodegebonden toetsen	- De gebruikte methodes zijn opgenomen in evaluatie leerstofaanbod
Vaardigheden	- De sociale vaardigheden van leerlingen worden in kaart gebracht en gevolgd Kanvasvragenlijsten uit de Kanjertraining. Vanaf gr. 5 ook door Iln ingevuld.	- Twee keer per jaar op agenda tijdens teamoverleg. - Kanvas wordt opgenomen in de planning toetskalender (2x per jaar)
Houdingen	- Door gebruik te maken van uitkomsten en bevindingen van Kanvasvragenlijsten	- Twee keer per jaar op agenda tijdens teamoverleg - In individuele dossiers van leerlingen.
Activiteiten	- Tijdens de dagelijkse lessen zit het omgaan met elkaar verweven. - Tijdens de Kanjerlessen - oudergesprekken en diagn. kindgesprekken. - Evaluaties tijdens teamoverleg ,	- Schooljaarplannen - Jaarrooster en weekplanning groepen